

บทความวิจัย (Research Article)

คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับ ผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์

Characteristics of Lifelong Learners for Creative Professional Make up Artists

ปองเดช กวินปถัย^{1*} วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา¹ และชูศักดิ์ เอื้องโชคชัย²
Phongdej Khawinpat^{1*}, Worarat Pathumcharoenwattana¹ and Choosak Ueangchokchai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบหลัก 4 มิติ คือ 1) มิติพฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออุปนิสัยหรือความประพฤติในเชิงของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ได้ฝึกฝนหรือปฏิบัติอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ โดยการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ของคนส่วนใหญ่ตามปกติมักเกิดจากเจตคติของบุคคลประกอบด้วย 17 รายการ 2) มิติเจตคติ หมายถึง มุมมอง ความเชื่อหรือความรู้สึกนึกคิดในเชิงบวกที่มีต่อตนเอง บุคคลอื่น สภาพแวดล้อม รวมถึงการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมและเป็นแนวโน้มของพฤติกรรมการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 20 รายการ 3) มิติทักษะ หมายถึง ความสามารถเฉพาะบุคคลที่เกิดจากการฝึกฝนและการเรียนรู้ของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจนมีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญ ซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 รายการ และ 4) มิติความรู้ หมายถึง เนื้อหา ข้อมูล การค้นคว้า ประสบการณ์ สารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์หรือความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบด้านที่มีความจำเป็น มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและการนำไปใช้เพื่อสร้างความสำเร็จของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 รายการ ผู้ที่สนใจในการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการด้านศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์สามารถนำมิติทั้ง 4 ด้านนี้ไปพิจารณาในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ได้

คำสำคัญ: คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

¹ สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Program in Non-Formal Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Faculty of Education, Kasetsart University

*Corresponding author; email: phongdej@hotmail.com

(Received: 26 March 2020; Revised: 8 July 2020; Accepted: 21 July 2020)

DOI: <https://doi.org/10.14456/psruhss.2021.30>

Abstract

The purposes of this research were to study characteristics of lifelong learners of creative professional makeup artists. The results of the study were as follows: The characteristics of lifelong learners in creative professional makeup artists were composed of 4 dimensions. 1) Behavioral dimension, consisted of 17 items. It referred to the actions, traits, or behaviors of creative make-up artist, which were mostly influenced by ones' own attitudes. 2) Attitude dimension, consisted of 20 items. It referred to the positive views and beliefs towards oneself, other people, the environment, including learning. 3) Skill dimension, consisted of 5 items. It referred to personal abilities derived from practice and learning of the lifelong learners until they had expertise, which enhanced their efficacy in lifelong learning, and 4) knowledge dimension, consisted of 3 items. It referred to information or content obtained from experiences or conceptualizing in various aspects holistically. It's necessary, useful and valuable for living and pursuing success for the lifelong learners. These 4 dimension could be useful for educators to promote lifelong learning characteristics among creative professional makeup artists.

Keywords: Characteristics of Lifelong Learners, Creative Professional Makeup Artists, Lifelong Learning

บทนำ

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) มีความสำคัญมากยิ่งขึ้นตั้งแต่ระดับองค์กร ระดับประเทศ ไปถึงระดับโลก การเรียนรู้ตลอดชีวิตไม่ใช่แนวคิดใหม่อันเนื่องจากการศึกษาวัฒนธรรมของชาวแอฟริกา เอเชีย และอาหรับ ยังพบว่ามีค่าสำคัญกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งตาย (From Womb To Tomb) Medel-Añonuevo et al. (2001) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่มีการนำเสนอในการประชุมระดับนานาชาติทางการศึกษาเป็นครั้งแรกในช่วงปลายยุค ค.ศ. 1960 ต่อเนื่องยุค ค.ศ. 1970 โดยกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่เน้นระบบโรงเรียน เสนอให้เปลี่ยนแปลงจุดเน้นจากการศึกษาในโรงเรียนไปสู่การศึกษาต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิตของบุคคล Skager & Dave (1977) กล่าวว่าการศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) คือองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมแนวคิดนี้ไปสู่การปฏิบัติในประเทศต่าง ๆ โดยเริ่มจากการใช้คำว่า “การศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)” เป็นการศึกษาครอบคลุมทั้งหมดทุกช่วงชีวิตตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่

ถึงแม้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตลอดชีวิตจะมีโน้ตทัศน์ที่มีความแตกต่างกันแต่ก็ยังมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเช่นกัน กล่าวได้ว่า คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นการมองในแง่ตัวผู้เรียน โดยมีความเชื่อว่าตัวบุคคลคือผู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในทุกช่วงชีวิต ตลอดชีวิตของผู้เรียน ส่วนการศึกษาตลอดชีวิตจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้แนวทางหรือการจัดการว่าจะต้องเตรียมกระบวนการหรือประสบการณ์อย่างไรจึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสมตลอดชีวิตของผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นระบบที่ช่วยเสริมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างถูกต้องเหมาะสมมีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์การพัฒนาผู้เรียนอันสูงสุด Knapper & Cropley (2000) อย่างไรก็ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการศึกษาตลอดชีวิตเป็นสิ่งเดียวกัน กล่าวคือ มีความต้องการให้บุคคลเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของทุกช่วงของชีวิต (Lifelong Learner) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงถือได้ว่าเป็นทิศทางหลักที่สำคัญ

สำหรับการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 และเป็นเป้าหมายอันสำคัญที่ทุกประเทศจะต้องมุ่งไปให้ถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมและเศรษฐกิจ Delors (1996) และมีความจำเป็นอย่างมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคตอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่มีผลกระทบต่อบุคคลไม่ว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นกระแสที่ต้องการให้สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ความต้องการอยู่ด้วยกันอย่างสงบ แม้จะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมความต้องการความเสมอภาคทางการศึกษา โครงสร้างทางประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากอายุยืนยาวมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การทำงานและตลาดแรงงาน ก่อให้เกิดการว่างงาน และโอกาสในการทำงานและผลกระทบจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วที่จะต้องเพิ่มพูนทั้งความรู้ ทักษะและสมรรถภาพ การทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

แนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของผู้เรียนคือการกำหนดกรอบคุณลักษณะให้ชัดเจนโดยการพัฒนารอบคุณลักษณะที่ตรงต่อบริบทของบุคคลต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในอาชีพ อาชีพศิลปะการแต่งหน้าก็เช่นกัน มีบริบทและการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกันในแต่ละอาชีพ ในงานวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งการวิจัยเพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ อันนำไปสู่การเสริมสร้างคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะต่อไป ในอาชีพศิลปะการแต่งหน้านั้นโดยลักษณะของอาชีพจะต้องทำการสร้างสรรค์ผลงานตลอดเวลา คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของการศึกษาตลอดชีวิต ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าส่วนใหญ่ควรเสริมสร้างแนวทางในการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาอาชีพของตนเอง จากที่กล่าวมาทั้งหมดคุณลักษณะของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการ วิธีการ อันนำไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเองอันจะนำพาผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าสู่ผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ที่ต้องใช้ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานและการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน ทั้งพาตนเองได้เป็นบุคคลแห่งชนชั้นสร้างสรรค์ด้วยการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตและความสำคัญในอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ต่างเป็นที่ต้องการบุคลากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการเชิงสร้างสรรค์ซึ่งถือเป็นบุคคลที่สำคัญต่อ อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์เรียกกันว่า “บุคลากรเชิงสร้างสรรค์” หรือ “ชนชั้นสร้างสรรค์” โดยบุคลากรในอุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์นั้นเริ่มได้รับความสนใจในตลาดแรงงานมากขึ้น Florida (2007) ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถการคิดสร้างสรรค์จึงควรเน้นการพัฒนาความสามารถการสร้างสรรค์หรือการคิดจินตนาการใหม่ ๆ เพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพกลุ่มที่ต้องใช้การสร้างสรรค์สูงให้เกิดศักยภาพในการสร้างผลิตภัณฑ์ บริการอย่างสร้างสรรค์ซึ่งจะไปส่งเสริมการค้ารังชีพและการประกอบอาชีพต่อไป

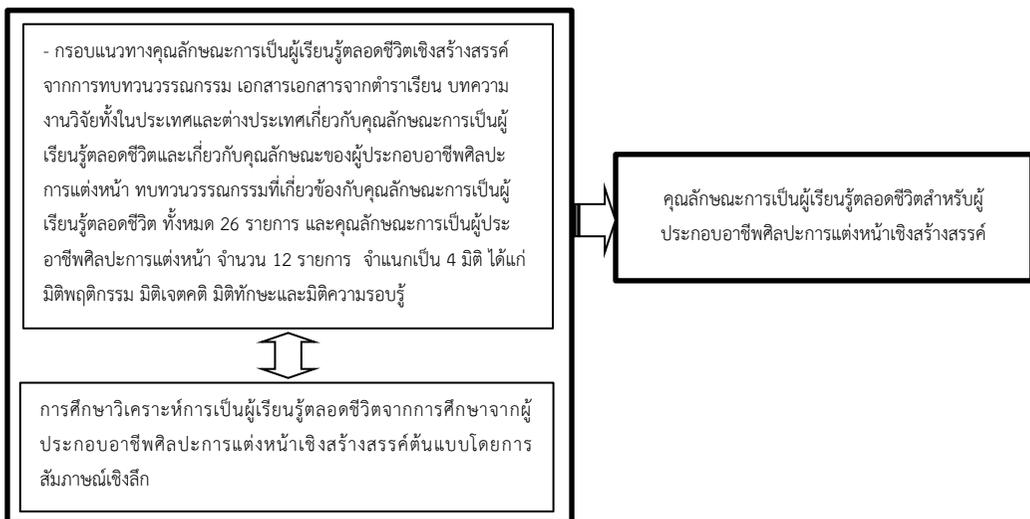
การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญมากสำหรับประชากรทุกประเทศแต่สังคมไทยยังมีค่านิยมที่คาดเคลื่อนถูกต้องในเรื่องการเรียนรู้และคนในสังคมยังจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้รักการเรียนรู้มากกว่าความบันเทิง รักการอ่านมากกว่าการพูด รักการแสวงหาข้อมูลมากกว่ารับข้อมูล ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบอาชีพเชิงสร้างสรรค์ที่กำลังจะเป็นทุนมนุษย์แห่งการสร้างสรรค์ต่อไปผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าต้องเป็นผู้มีความพร้อมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและจำเป็นต้องปลูกฝังลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่เหมาะสมให้แก่ผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าจากการค้นคว้าเอกสารพบว่าการศึกษเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ยังไม่มี

ให้พบเห็น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษารอบคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จากเอกสาร ตำราเรียน บทความ งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการสร้างเครื่องมือและกรอบแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาคุณลักษณะ การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ จากการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 26 รายการ และคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบอาชีพศิลปะ การแต่งหน้า จำนวน 12 รายการ ผู้วิจัยทำการสรุปและแยกคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติพฤติกรรม มิติเจตคติ มิติทักษะและมิติความรู้ มีความสัมพันธ์ต่อกันอันเกิดจาก ความรู้ เจตคติ ความสามารถและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยในแต่ละคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอด ชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะ อันนำไปสู่คุณลักษณะการเป็น ผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิง สร้างสรรค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้วิเคราะห์คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิง สร้างสรรค์เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูล จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย บทความ การเรียนรู้ตลอดชีวิต คุณลักษณะ การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตและลักษณะบุคคลเชิงสร้างสรรค์ คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้า และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาสรุปเป็นประเด็นหลัก เพื่อเป็นกรอบของแนวทางในการ สัมภาษณ์เชิงลึกและการออกแบบเครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกของคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยทำการศึกษารอบคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จากเอกสาร ตำราเรียน บทความ งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทาง และแนวความคิดในการสร้างเครื่องมือและกรอบแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์กลุ่มเป้าหมายของผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิจัยคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเชิงสร้างสรรค์ในขั้นตอนต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 26 รายการ และคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้า จำนวน 12 รายการ สามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมาบูรณาการกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้า ผู้วิจัยจึงทำการสรุปและให้ความหมายจากการทำการศึกษาดังกล่าวโดยจำแนกคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ 4 มิติ ได้แก่ มิติพฤติกรรม มิติเจตคติ มิติทักษะและมิติความรู้ โดยในแต่ละคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะ แต่ละมิติอันนำไปสู่คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ แต่ละมิติมี ดังต่อไปนี้

1. มิติพฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออุปนิสัยหรือความประพฤติในเชิงของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ได้ฝึกฝนหรือปฏิบัติอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ โดยการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ของคนส่วนใหญ่ตามปกติมักเกิดจากเจตคติของบุคคล
2. มิติเจตคติ หมายถึง ความเชื่อหรือความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดในเชิงบวกที่มีต่อตนเอง บุคคลอื่น สภาพแวดล้อม รวมถึงการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมและเป็นแนวโน้มของพฤติกรรม การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์
3. มิติทักษะ หมายถึง ความสามารถเฉพาะบุคคลที่เกิดจากการฝึกฝนและการเรียนรู้ของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจนมีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญ ซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์
4. มิติความรู้และความรอบรู้ หมายถึง เนื้อหา ข้อมูล การค้นคว้า ประสบการณ์ สารสนเทศ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์หรือความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ที่มีความจำเป็น มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและการนำไปใช้เพื่อสร้างความสำเร็จของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์

2. ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มเป้าหมาย เพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการยกย่อง บุคคลต้นแบบในการประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าทั้งบุคคลในประเทศและต่างประเทศและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคนแรกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามกรอบคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

เครื่องมือสำหรับการวิจัย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ส่วนที่ 2 คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์และส่วนที่ 3 ข้อคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะ อื่น ๆ เพิ่มเติม

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะแบบคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) คือ ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามล่วงหน้าก่อนที่จะนำไปสัมภาษณ์ โดยประเด็นคำถามสามารถเพิ่มหรือลดลงได้ตามสถานการณ์ในขณะที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ ควบคู่ไปกับการจดบันทึกประเด็นสำคัญในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงวิธีการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การเป็นผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ และทราบถึงคุณลักษณะที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ใน 4 มิติ มิติเจตคติ มิติพฤติกรรมหรืออุปนิสัย มิติทักษะความชำนาญ และมิติความรู้ ตามแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม ที่ผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จและยึดถือปฏิบัติมาโดยตลอด เพื่อให้ได้มาซึ่งมุมมองความคิดแบบรวบยอด

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) สำหรับการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคนแรกและหลังจากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยอาศัยการแนะนำของผู้ให้สัมภาษณ์ที่ได้เก็บข้อมูลไปแล้วให้แนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักที่มีคุณลักษณะตรงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาแล้วจดชื่อพร้อมที่อยู่ติดต่อได้ไว้ โดยไม่กำหนดสัญชาติ ผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์แล้วผู้วิจัยไปตามสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากบุคคลที่ถูกแนะนำต่อ ๆ มาจนกระทั่งได้คำตอบจากการสัมภาษณ์ที่เป็นข้อมูลที่ครบถ้วนและข้อมูลอ้อมตัวไม่มีความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยจึงยุติจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญคนที่ 1 จากการศึกษาประวัติการทำงาน ผลงาน ความมีชื่อเสียงในวิชาชีพศิลปะการแต่งหน้าและมีเกณฑ์อื่น ๆ ของผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญท่านต่อ ๆ ดังนี้

1. เป็นผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ มีการดำเนินชีวิตที่สามารถพึ่งตนเองได้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจัดการความรู้ที่ชัดเจน ไม่จำกัดสัญชาติเนื่องจากผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้ามีความเป็นสากล
2. เป็นผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพศิลปะการแต่งหน้าและประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาเกินกว่า 5 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัย

สำหรับคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษาผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้านั้น จากผลการศึกษาถึงคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 20 คน ประกอบด้วยสัญชาติไทย 15 คน ต่างชาติ 5 คน ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์แต่ละคนมาสรุป แล้วสังเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญได้ ประเด็น ดังนี้

ผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเรียนรู้ตัวอย่างอิสระที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของผู้ประกอบการอาชีพศิลปะการแต่งหน้า เกิดขึ้นในทุกรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลอย่างต่อเนื่องเป็นประจำสม่ำเสมอ ไม่หยุดนิ่ง อย่างไม่จบสิ้น อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการความรู้อยู่ตลอดเวลา โดยพิจารณาจากความจำเป็น ความสำคัญและความเป็นไปได้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพการประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าของตนในการผลิตผลงานเชิงสร้างสรรค์

คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตเมื่อจำแนกออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติพฤติกรรม มิติเจตคติ มิติทักษะและมิติความรู้ โดยในแต่ละคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะ แต่ละมิติของการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 20 คน ให้มุมมองความคิด ดังนี้

1. มิติพฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออุปนิสัยหรือความประพฤติในเชิงของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ได้ฝึกฝนหรือปฏิบัติอยู่เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ โดยการกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ของคนส่วนใหญ่ตามปกติมักเกิดจากเจตคติของบุคคลประกอบด้วย 17 รายการ มีดังนี้

1) คนขยัน มุ่งมั่นตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนหรือหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อย่างสม่ำเสมอ อดทนและขยันควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ

2) อดกลั้นต่อสิ่งที่ตนเองไม่พอใจ มุ่งมั่น อุทิศสละ พากเพียร ไม่ยอมแพ้ กระตุ้นตัวเองให้มีความพยายามอยู่เสมอ ไม่กลัวความล้มเหลว หากครั้งแรกไม่สำเร็จก็ไม่ละความพยายาม ไม่ท้อถอย ไม่ล้มเลิกความตั้งใจแม้ประสบความสำเร็จยากลำบาก รู้จักการรอคอย

3) รับผิดชอบ ยอมรับผลกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจโดยรับทั้งความผิดและความชอบจากการกระทำนั้น ๆ ถึงแม้ว่าผลที่ปรากฏออกมาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ยอมรับผลนั้นด้วยความเต็มใจพร้อมทั้งมุ่งมั่นพยายามที่จะแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

4) บุคลิกดี ลักษณะบุคลิกที่สร้างความประทับใจ ดูน่าเชื่อถือ ดูสง่างาม สะท้อนตัวตนของตนเองอย่างมีเอกลักษณ์ต่อการปรากฏต่อสายตาผู้อื่น

5) ระเบียบวินัย ควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเหตุผลและเป้าหมายในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง โดยการจัดการเวลาและการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตารางดังกล่าวได้ มีความตั้งใจในการทำงานและการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

6) เชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นว่าตนเองทำได้และสามารถผ่านปัญหาที่กำลังเจออยู่ตอนนี้ไปได้ การมีความเชื่อมั่นในตัวเองแล้วก็จะเกิดความมั่นใจและสามารถเอาชนะปัญหาได้ในที่สุด

7) ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ชอบเอื้อเฟื้อรู้จักการแบ่งปัน มีน้ำใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับฟังคนอื่นอย่างเต็มใจ

8) ชอบค้นคว้าแสวงหาความรู้ ชอบพิสูจน์ความรู้ หาข้อมูลความรู้เพิ่มเติมเพื่อหาคำตอบจากปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รับความรู้ในเรื่องนั้น ๆ การศึกษาค้นคว้าจึงเป็นการแสวงหาความรู้เพื่อให้ได้รับคำตอบหรือนำความรู้นั้นไปใช้ในการแก้ไขปัญหาหรือประกอบการตัดสินใจ

9) มุ่งมั่นใฝ่หาความสำเร็จ มีเป้าหมายมีความพยายามในการทำงาน การเรียนหรือทำหน้าที่ของตนเองอย่างแข็งขันด้วยความมุ่งมั่นเอาใจใส่อย่างจริงจังและไม่ท้อแท้ต่อความยากลำบาก

10) กระตือรือร้น กระฉับกระเฉงอยากจะทำอยากรจะเข้าไปสัมผัส สม่่าเสมอจนสำเร็จ รู้ว่าถึงเวลาที่ควรทำ ไม่หาเหตุผลมาอ้างจนลุล่วง

11) รักอิสระ ชอบท่องเที่ยวโลกกว้างหาประสบการณ์ มุมมองความคิดหรือมีอิสรภาพปราศจากความคิดของผู้อื่นและมีความหมายคล้ายกับเสรีภาพในการแสดงออกก่อให้เกิดความคิดนอกกรอบไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ ทำให้เกิดการพัฒนามีการสร้างสรรค์ผลงานที่ตนเองต้องการ

12) ขอบการบริการ มีจิตใจของการเป็นผู้ให้บริการที่ดี แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อผู้รับบริการพึงพอใจต่อการให้บริการ ส่งผลให้การบริการภายใต้การทำงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ต้องมีจิตใจหรือมีใจรัก มีความเต็มใจในการบริการ การทำงานด้วยใจรักจะแสดงออกมาทางกาย โดยการทำงานด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความกระตือรือร้นและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

13) ความซื่อสัตย์ จริงใจและตรงไปตรงมา พร้อมด้วยความประพฤติตรง ตลอดจนถึงความน่าไว้วางใจ มีความภักดี ความเป็นธรรมและความบริสุทธิ์ใจอีกด้วย

14) มีคุณธรรมและจริยธรรม คนที่มีจิตสำนึกที่ดี รู้สึกรับผิดชอบชีวิตีเกรงกลัวต่อการกระทำ ความชั่วความผิดโดยประการต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีจิตใจดีและคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า การประพฤติปฏิบัติ การกระทำดีตามคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ปรากฏเป็นความดีงาม ทั้งทางกาย ทางวาจา และ ทางใจ

15) ขอบความท้าทาย ไม่อยู่นิ่งกล้าที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ให้ชีวิตลองทำอะไรที่ต่างไปจากเดิมมีความคิดอยากทำอะไรลงมือทำจะไม่ปล่อยให้ความต้องการหรือความฝันเป็นเพียงแค่ความฝันแต่ตั้งมั่นที่จะทำให้เป็นความจริงได้ ไม่ล้มเลิกที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

16) มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนทำงานที่ดี ปรับตัวเข้ากับคนได้ง่าย ราบรื่นร่วมงานกันอย่างราบรื่น คือคนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รู้จักตัวเอง ทำให้ผู้อื่นมีความสุข มีความพอใจในการอยู่ร่วมกับเราร่วมด้วย

17) รักตัวเอง รักเกียรติ ชื่อเสียงตนเอง ดูแลตัวเองทั้งกาย วาจา ใจ เห็นคุณค่าตนเองเสมอ แสดงออกมาในรูปแบบของทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่อตนเอง

2. มิติเจตคติ หมายถึง มุมมอง ความเชื่อหรือความรู้สึกนึกคิดในเชิงบวกที่มีต่อตนเอง บุคคลอื่น สภาพแวดล้อม รวมถึงการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมและเป็นแนวโน้มของพฤติกรรม การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 20 รายการ มีดังนี้

1) มีแรงบันดาลใจ เป็นพลังอำนาจในตนเองอย่างหนึ่งที่ใช้ในการขับเคลื่อนการคิดหรือการกระทำที่พึงประสงค์จะกระทำสิ่งนั้น กล่าวคือพลังที่เราทุกคนใช้ในการผลักดันตนเอง ไม่ว่าจะมาจากความคิดหรือการกระทำ เพื่อให้เราเดินไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ แรงบันดาลใจนั้นก่อให้เกิดการผลักดันการพัฒนาตนเอง การสร้างสรรค์อะไรใหม่ได้เสมอ มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

2) คิดบวก มองโลกในแง่ดี มองโลกสดใส สิ่งเหล่านี้เป็นแรงเสริมที่คอยผลักดันให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ สุขภาพจิตดีแจ่มใสบริหารจัดการความเครียดได้ดี เมื่อมองทุกอย่างเป็นบวก ก็ช่วยให้มีสุขภาพจิตดี ความคิดโปร่งใส และทำให้เกิดจินตนาการและแรงบันดาลใจที่ดีเกิดขึ้นมาได้

3) มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพศิลปะการแต่งหน้า จะไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ ถ้าหากว่างานที่ทำอยู่ไม่ได้ทำให้เรามีความสุขและอาจจะทำให้ไม่อยากพัฒนาทักษะการทำงาน ด้วยการลงมือทำบางสิ่งบางอย่าง มองหาความสามารถในตนเองและใช้ให้เกิดประโยชน์กับการทำงานและพยายามมองหาจุดเด่นของงานนั้น ๆ เพื่อเพิ่มกำลังใจในการทำงาน และสิ่งที่สำคัญคือการคิดแง่บวกเสมอ สิ่งนี้จะช่วยให้คุณลบลุดต่อยให้เป็นจุดเด่นกับงานที่ทำอยู่ได้ และอาจจะเปลี่ยนให้รักในงานที่ทำก็เป็นได้

4) มีจินตนาการ ภาพในสมอง ซึ่งภาพเหล่านี้ไม่ได้รับรู้ผ่านการมองเห็น การได้ยิน หรือผ่านวิธีการรับรู้อื่น ๆ จินตนาการถือได้ว่าเป็นตัวช่วยสำคัญในการนำความรู้ไปใช้งานจริงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และยังเป็นรากฐานในการรวมประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน จึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นประสบการณ์และความชำนาญ สู่อารมณ์สร้างสรรค์งานด้วยจินตนาการ เป็นการแสดงออกจากจินตนาการภายในสู่ภายนอก

5) มีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งความสำเร็จ การจะทำอะไรให้ประสบความสำเร็จนั้น การวางแผนและตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนก็เป็นอีกทางที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น เพราะจะช่วยให้ไม่ไขว่ขวายทำให้มีแรงจูงใจที่จะไปให้ถึงเป้าหมายได้ การกำหนดเป้าหมายชีวิตจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อสิ่งใหม่ เป็นต้น การรู้จักพัฒนาตนเองตลอดเวลาจะทำให้รู้สึกว่าคุณค่าและเกิดความก้าวหน้าขึ้นต่อหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง

6) จิตบริการ รักการบริการ การมีจิตใจของการเป็นผู้ให้บริการที่ดีต่อผู้รับบริการมีความพึงพอใจในตนเองต่อการให้บริการ ส่งผลให้การบริการภายใต้การทำงานมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดี ต้องมีจิตใจหรือมีใจรัก มีความเต็มใจในการบริการ การทำงานด้วยใจรักจะแสดงออกมทางกาย โดยการทำงานด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส มีความกระตือรือร้นและสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ โดยหันเหถึงการบริการที่ดีหรือผู้มาใช้บริการไว้เป็นหลัก การทำให้ผู้ใช้บริการได้รับความพึงพอใจมีความสุขและได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่คือการสร้างสุขในการให้บริการ ความมีอัธยาศัยไมตรีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการให้บริการเพราะความมีอัธยาศัยไมตรีจะทำให้ผู้รับบริการรู้สึกอบอุ่นและประทับใจความกระตือรือร้นต่อการให้บริการคนอื่น รวมทั้งการยิ้มแย้มแจ่มใสให้การต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ดีต่อผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นประสบความสำเร็จในสิ่งที่เขาต้องการ

7) มองต่างมุม ภาพของการสะท้อนของความคิดเพราะมุมมองที่แตกต่างกันจะมองเห็นภาพ ๑ หนึ่งที่มีความแตกต่างกัน การเปลี่ยนมุมมองเป็นการเปิดจุดโพลัสของความคิดให้กว้าง พาตัวเองออกมาสู่โลกกว้างจะได้เห็นมุมมองความคิดที่แตกต่าง พาตัวเราสู่โลกกว้าง มองให้เห็นถึงชีวิตในระยะยาวมากขึ้น ทำให้ทัศนคติของการดำเนินชีวิตการพัฒนาตนเอง

8) มีความรับผิดชอบ การมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่ปฏิบัติหน้าที่การงานให้บรรลุความสำเร็จตามความมุ่งหมายยอมรับผลการกระทำนั้น และความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

9) มีความซื่อสัตย์สุจริต ความจริงใจและความตรงไปตรงมา มีความน่าไว้วางใจ ความภักดีความเป็นธรรมและความบริสุทธิ์ใจอีกด้วย ความซื่อสัตย์ต้องมีต่อตนเองและผู้อื่นด้วยแม้แต่การทำงานและเรียนรู้อย่างตน

10) เข้าใจผู้อื่นชอบช่วยเหลือ รักคนอื่น ไม่เห็นแก่ตัว เข้าใจคนอื่นชอบช่วยเหลือ รับฟังผู้อื่นเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอาใจใส่ ใจเขาใจเรา การที่เราจะต้องรู้จักและเข้าใจในความคิด ความรู้สึก พฤติกรรมหรือการแสดงออก ความต้องการ ความเชื่อ ทักษะ และบุคลิกภาพทั้งของตนเองและผู้ที่เราเกี่ยวข้องกับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานที่ทำให้เกิดความเข้าใจ ความพึงพอใจซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อความสัมพันธ์ที่ดี ไม่ขัดคอ ไม่ขัดใจกัน ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในขณะที่อยู่ร่วมกันจนกระทั่งเกิดความนิยมชมชอบไว้วางใจมีเจตคติที่ดีต่อกัน เกิดเคารพนับถือ เลื่อมใสและศรัทธาตามมาในที่สุด

11) รักอิสระและมีจิตอิสระ มุมมองความคิดหรือมีอิสรภาพจากความคิดของผู้อื่นและมีความหมายคล้ายกับเสรีภาพในการแสดงออกก่อให้เกิดความคิดนอกกรอบไม่ยึดติดกับสิ่งเดิม ๆ ทำให้เกิดการพัฒนามีการสร้างสรรค์ผลงานที่ตนเองต้องการ

12) มีสติและสมาธิ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ การคิดย่อมเป็นระบบ ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ตนเอง และจิตสำนึกต่อการทำงาน

13) รักตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง ความรู้สึกที่เรารับรู้ว่าตนเองมีคุณค่า นำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองและการยอมรับนับถือตนเอง ซึ่งเป็นผลจากการประเมินตนเองโดยภาพรวมในด้านความสามารถ ความสำคัญ และความสำเร็จของตนเอง และแสดงออกมาในรูปแบบของทัศนคติในแง่บวกที่มีต่อตนเอง

14) มีคุณธรรมและจริยธรรม ความดีงามที่ถูกปลูกฝังขึ้นในจิตใจ เกิดจิตสำนึกที่ดี รู้สึกประทับใจ ชอบ ชั่ว ดี เกรงกลัวต่อการกระทำความชั่ว โดยประการต่าง ๆ เมื่อจิตเกิดคุณธรรมขึ้นแล้ว จะทำให้เป็นผู้มีจิตใจดี และคิดแต่สิ่งที่ดี จึงได้ชื่อว่า การประพฤติปฏิบัติ การกระทำดี ตามคุณธรรมที่มีอยู่ในจิตใจ ปรากฏเป็นความดีงาม ทั้งทางกาย ทางวาจา และ ทางใจ

15) นำตนเองได้ รู้ความต้องการตัวเอง ควบคุมตนเอง รู้จักวิธีการที่ให้ตนเองประสบความสำเร็จ การค้นหา มีแรงจูงใจในตนเองเสมอ รู้จุดอ่อน จุดแข็งของและแสวงหาโอกาสให้ตนเองประสบความสำเร็จได้

16) ขอบความท้าทาย ไม่อยู่นิ่ง กล้าที่จะแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ ให้ชีวิต ลองทำอะไรที่ต่างไปจากเดิม มีความคิดอยากทำอะไรก็ลงมือทำ จะไม่ปล่อยให้ความต้องการหรือความฝันเป็นเพียงแค่ความฝันแต่ตั้งมั่นที่จะทำให้เป็นความจริงได้ ไม่ลังเลที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

17) จิตสำนึกที่ดี คิดดี เป็นสภาพที่เราารู้ดีว่าคือใคร อยู่ที่ไหน ต้องการอะไร หรือกำลังรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งใด คนที่มีจิตสำนึกที่ดีสามารถทนรับภาระได้มากมาย และสามารถทำให้มีความชื่นชมยินดีแม้อยู่ท่ามกลางสถานการณ์ที่ยากลำบาก จิตสำนึกที่ดีจะช่วยให้มาตรฐานการทำงานของเราสูงขึ้น สามารถตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ส่วนร่วมได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงรักษาเราให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เราเป็นคนมีความซื่อสัตย์อีกด้วย

18) มีความอยากรู้อยากเห็น ก่อให้เกิดการเป็นคนช่างสังเกต รักการซักช่างถามสงสัยใคร่รู้และไม่มีทางล้มเลิกที่จะหาคำตอบเด็ดขาดตราบดีที่เรื่องที่ยากรู้อยากเห็นนั้นยังค้างคาใจอยู่ จึงมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตมากกว่าเพราะมันจะนำมาซึ่งความรู้และความเข้าใจที่ทำให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเรื่องที่ยากรู้อยากเห็นนั้นเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและการสร้างสรรค์ผลงาน

19) ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความกล้าตัดสินใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความมั่นใจ ความกล้าที่จะแสดงออก จนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองพึ่งพาตนเองและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

20) มีมนุษยสัมพันธ์ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคนทำงานที่สำคัญที่สุดจะส่งผลต่อการเอื้อประโยชน์ให้คนทำงานแต่ละส่วนร่วมงานกันอย่างราบรื่นก็คือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเพราะส่งผลให้ลดความขัดแย้งในการทำงานเป็นเครื่องมือในการจัดการปัญหา สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน สร้างความเข้มแข็งของทีมงานและทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในเป้าหมายของการทำงาน

3. มิติทักษะ หมายถึง ความสามารถเฉพาะบุคคลที่เกิดจากการฝึกฝนและการเรียนรู้ของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจนมีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญ ซึ่งส่งผลให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 รายการ มีดังนี้

1) ทักษะการสร้างสรรค์ ความสามารถในการนำแรงบันดาลใจก่อเกิดเป็นจินตนาการนำมาสร้างขั้นตอนการ วิธีการ หลักการ รูปแบบโดยอ้างอิงความรู้ ประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การค้นพบ คิดค้นสร้างสรรค์เกิดเป็นผลงานที่จับต้องสัมผัสได้ สร้างมุมมองอย่างหลากหลาย สร้างมุมมองที่แปลกใหม่อาจเป็นการปรับปรุงพัฒนาเพียงเล็กน้อยหรือทำใหม่ที่แหวกแนวโดยสิ้นเชิง เปิดกว้างในความคิดเพื่อพัฒนาความคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการ

2) ทักษะการแสวงหาความรู้ การค้นคว้า ความสามารถในการหาวิธีการเรียนรู้ เรียนรู้วิธีการที่หลากหลายและความสามารถในการค้นหาข้อมูลได้จากแหล่งต่าง ๆ การสั่งสมประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะเตรียมผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าให้มีความพร้อม ยังมีประสบการณ์มากเท่าไรก็ยิ่งมีความมั่นใจมากเท่านั้น รู้ว่าสามารถเดินเข้าไปในสถานการณ์ใดและทันต่อการแข่งขันในวงวิชาชีพต่อไป

3) ทักษะการทำงาน ความสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับการยอมรับในทีมที่ทำงานด้วย แสดงออกถึงความยืดหยุ่นและความเต็มใจที่จะช่วยเหลือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมและให้คุณค่ากับแต่ละคนที่เป็นส่วนหนึ่งของทีม

4) ทักษะการสื่อสาร สื่อสารอย่างชัดเจน ความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจน แยกแยะแนวคิดอย่างมีเหตุผลโดยใช้การสนทนา การเขียนและทักษะการ สื่อสารต่าง ๆ ในหลายรูปแบบและในหลายบริบท ฟังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเข้าใจความหมาย ความรู้ ค่านิยม ทศนคติและจุดมุ่งหมาย ใช้การสื่อสารหลาย ๆ วิธีที่จะสนองต่อจุดประสงค์ ใช้สื่อและเทคโนโลยีและสามารถประเมินผลกระทบ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในหลากหลายบรรยากาศ ตั้งแต่การเรียบเรียงความคิดและมุมมอง สื่อสารเข้าใจง่าย ในหลายแบบ ทั้งการพูด เขียน และกิริยาท่าทาง การฟังอย่างมีประสิทธิภาพ นำไปถ่ายทอดสื่อสาร ความหมายและความรู้ แสดงคุณค่า ทศนคติและความตั้งใจ

5) ทักษะทางสังคม ความสามารถในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นความสามารถในการรู้จักเข้าใจ สร้างสรรค์และประสาน ความรู้สึก ความต้องการ ความสัมพันธ์ ตลอดจนแก้ปัญหาและจัดการกับการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่มีต่อกัน เป็นความสามารถที่ทำให้คนสามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อม และผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่แปลกแยก ทำให้งานสำเร็จ การพัฒนาทักษะนี้จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดีในเรื่องกาลเทศะ เกิดการทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดีที่มีการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตอบสนองความเห็นและคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง เพื่อยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมสู่การสร้างแนวความคิด วิธีทำงานใหม่ สู่คุณภาพของผลงาน

4. มิติความรู้และความรอบรู้ หมายถึง เนื้อหา ข้อมูล การค้นคว้า ประสบการณ์ สารสนเทศ ที่ได้รับมาจากประสบการณ์หรือความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ที่มีความจำเป็น มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและการนำไปใช้เพื่อสร้างความสำเร็จของผู้เรียนรู้อัตโนมัติตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 3 รายการ มีดังนี้

1) รู้เรื่องสุขภาพ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ ข้อมูลสารสนเทศ ภาวะสุขภาพอนามัย และนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เข้าใจวิธีป้องกันแก้ไข และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่มีต่อภาวะสุขภาพอนามัย ห่างไกลจากภาวะความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านสุขภาพอนามัยได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล เฝ้าระวังด้านสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ครอบครัวและสุขภาพอนามัยในการประกอบอาชีพให้เกิดความเข้มแข็ง รู้และเข้าใจในประเด็น สำคัญของการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีระดับชาติและสากล

2) รู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม เป็นการสร้างความรู้ถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของแต่ละพื้นที่รวมถึงรสนิยม ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม สังคม การอยู่ร่วมกันเข้าใจถึงความต่างต่างนั้นเพื่อผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าแต่งหน้าให้เข้าถึงวัฒนธรรมความต้องการนั้น ๆ ได้และการทำงานหรือการเรียนรู้ในการพัฒนาการทำงานหรือการอยู่ร่วมกันอย่างถูกต้องเหมาะสม

3) รู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาอาชีพศิลปะการแต่งหน้าของตนเพราะเทคโนโลยีสารสนเทศคือเทคโนโลยีอันสำคัญในการสืบค้นความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเรียน การทำงานที่ดี

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ จากผลการวิจัยสามารถจำแนกคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ ออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ มิติพฤติกรรม มิติเจตคติ มิติทักษะ และมิติรอบรู้ ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องเป็นไปตามทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่กล่าวถึงการพัฒนาคณะจะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมศักยภาพในทุกมิติเพื่อสร้างคนให้มีทุนมนุษย์ที่เข้มแข็งมีศักยภาพในสังคมและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขด้านนี้ เช่นกัน เพียงแต่บางครั้งอาจไม่ได้มีการจำแนกให้เห็นเป็นรายด้านชัดเจน หรือนำเสนอไม่ครบทั้ง 4 ด้าน ยกตัวอย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547); Cropley (1977); Candy et al. (1994) นำเสนอคุณลักษณะ 2 ด้าน คือด้านพฤติกรรมและด้านความรู้ความสามารถ ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ และคณะ (2550); Candy et al. (1994) นำเสนอคุณลักษณะในภาพรวมที่ไม่แยกด้านแต่ครอบคลุมด้านพฤติกรรม เจตคติ และทักษะ รวมถึงนักวิชาการบางท่านก็นำเสนอคุณลักษณะโดยตรงเพียงด้านเดียว อาทิ Trier (1995); Longworth (2003) ที่นำเสนอเพียงด้านทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน เป็นกรอบการศึกษาที่ครอบคลุมเพียงพอสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ผลการศึกษาในครั้งนี้ในแต่ละมิติที่มีจุดสังเกตที่แตกต่างจากการเป็นผู้เรียนรู้จากกลุ่มทั่วไปหรือกลุ่มอาชีพแต่ละมิติที่คุณลักษณะส่วนใหญ่มุ่งไปที่การสร้างสรรคเสียส่วนใหญ่ ในแต่ละมิติล้วนแล้วแต่มีความสอดคล้องกับลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเชิงสร้างสรรค์นอกเหนือจากคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้แทบทั้งสิ้น ดังเช่นที่ปรากฏของนักจิตวิทยา นักการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Anastasia (1958); Torrance (1962); Garrison & Magoon (1972); Anderson (1970); สมพร มีเจริญ (2552); สมใจ สืบเสาะ (2556) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์และการทำงานเชิงสร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์นี้สามารถนำมาพัฒนาเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าให้เกิดขึ้นได้โดยคุณลักษณะอันเฉพาะเจาะจงได้เป็นอย่างดีและกลุ่มอาชีพที่บริบทแห่งอาชีพที่สร้างสรรค์ก็ใกล้เคียงได้ เช่น ช่างผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น ดังที่เป็นที่ทราบกันแล้วว่า การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตคือเครื่องมือพัฒนาคนได้อย่างยั่งยืน

2. คุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์นี้สามารถนำไปพัฒนาเป็นเครื่องมือวัดคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้ามีลักษณะของการสร้างสรรค์การเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจึงอาจไม่เหมือนคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนของผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การนำคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์นี้ไปพัฒนาเป็นเครื่องมือวัดคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าเชิงสร้างสรรค์นั้นควรหาค่าความสอดคล้องขององค์ประกอบกับคุณลักษณะรายด้าน เพื่อพัฒนาให้เป็นแบบวัดคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นรวมถึงสามารถนำเครื่องมือไปพัฒนาต่อให้สามารถใช้ครอบคลุมได้กับทุกกลุ่มเป้าหมายที่นอกเหนือจากผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าที่มีบริบทเชิงสร้างสรรค์

2. ควรนำเอาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปสู่การศึกษาแบบ เจาะลึกในแต่ละองค์ประกอบว่าสามารถเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้เรียนรู้การเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบอาชีพศิลปะการแต่งหน้าได้จริงหรือไม่และองค์ประกอบใดมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะได้ดีที่สุดรวมถึงยังมีองค์ประกอบใดที่ควรเพิ่มเติมเพื่อให้สมบูรณ์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจาก “ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช”

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. (2550). *คุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ (4ร.)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ สืบเสาะ. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์บนเว็บเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สมพร หลิมเจริญ. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *รายงานการศึกษาคุณภาพที่เป็นมาตรฐานของเด็กไทยที่สังคมต้องการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Anastasia, A. (1958). *Differential Psychology* (3rd ed.). New York: The Macmillan Company.
- Anderson, R. D., Devito, A., Dyrli, O. E., Kellogg, M., Kochendorfer, L., & Weigand, J. (1970). *Developing Children's Thinking through Science*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Candy, P. C., Crebert, R. G., & O' Leary, J. (1994). *Developing lifelong learners Through under graduate education*. National Board of Employment, Education and Training Commissioned Report No. 28. Canberra: Australian Government Publishing Service.

- Cropley, A. J. (1977). *Lifelong education: A psychological analysis*. Oxford: Pergamon.
- Delors, J. (1996). *Learning: The treasure within*. Paris: UNESCO Publishing.
- Florida, R. (2007). *The Rise of the Creative Class*. New York: Basic Books.
- Garrison, K. C., & Magoon, R. (1972). *Educational psychology*. Ohio: Charles E. Morrill Publishing century-crofts.
- Knapper, C. K., & Cropley, A. J. (2000). *Lifelong learning in higher education* (3rd ed.). London: Kogan Page.
- Longworth, N. (2003). *Lifelong Learning in Action : Transforming Education in the 21st Century*. London: Kogan Page.
- Medel-Añonuevo, C., Ohsako, T., & Mauch, W. (2001). *Revisiting lifelong learning for the 21st century*. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Skager, R., & Dave, R. H. (1977). *Curriculum Evaluation for Lifelong Education*. New York: Pergamon Press.
- Torrance, E. P. (1962). *Guiding Creative Talent*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Trier, U. P. (1995). Cross-curricular competencies: rationale and strategy for developing a new indicator. In Peschar, J. L., Philips, G., Grisay, A., & Granheim, M. (Eds.), *Measuring What Student Learn / Mesurer Les Resultats Scolaires* (bilingual). *OECD*, 97-108.